

Széll Krisztián László az ELTE PPK Neveléstudományi Intézetének egyetemi docense, a Pedagógiai Innovációk és Társadalmi Egyenlőtlenségek (PITE) kutatócsoport tagja. Kutatási témái a társadalmi, oktatási egyenlőtlenségek, tanulói, iskolai jóllét, oktatási eredményesség és reziliencia. A Magyar Tudományos Akadémia 1997-ben alapított, teljesítményközpontú, magas presztízsű, országos ösztöndíja a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj, melyet idén Intézetünk oktatója, Széll Krisztián is magáénak tudhat.

Milyen volt értesülni arról, hogy idén Te is egyike vagy a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj nyerteseinek?

Legelső gondolatom az volt, hogy el se hiszem, hogy sikerült. Ehhez tudni kell, hogy az idei évben pályáztam hatodjára az ösztöndíjra. Eddig sokféle tapasztalattal gazdagodtam, de most a végső konklúzió, hogy kitartónak kell lenni, és mondhatni a korábbi pályázatokba fektetett energia az idei évre érett be, most hasznosult. És persze nagyon örültem, hogy magas színvonalúnak értékelték a beadott pályázatomban és az eddigi tudományos teljesítményem is. Mindig jó érzés, ha sikerül valamit elérni, amit célul tűzünk ki, és arról sem szabad megfeledkezni, hogy a Bolyai Ösztöndíj több, mint 25 éves múlttal tekint vissza és rendkívül magas a presztízse. Ezek a szakmai sikerek és elismerések sok lendületet tudnak adni a kutatói pályát folytatásához.

A témád az Iskolavezetés Magyarországon nemzetközi összehasonlításban. Mi motivált arra, hogy ezt a témát kutassd?

A fő motiváció, hogy szeretek kutatni, elemezni. És hogy miért is ezt a témát? Ennek több előzménye is van. Egyik előzmény, hogy 2013 és 2018 között az azóta megszűnt Oktatáskutató és Fejlesztő Intézetben dolgoztam kutatóként, ahol rendszeresen voltak az iskolavezetésre irányuló nagymintás empirikus vizsgálatok, melyek főbb eredményei rendre megjelentek a Jelentés a magyar közoktatásról című kiadványsorozat kötetében. A másik előzmény, hogy Magyarország felkérést kapott a WSL (World School Leadership Study: Research and Monitoring of School Leaders' Profession) kutatásban való részvételre. A nemzetközi projektet a svájci Institute for the Management and Economics of Education of the University of Teacher Education in Zug (IBB, PH Zug) koordinálja Prof. Dr. Stephan Huber vezetésével. Az érdeklődő, illetve részt vevő országokban a kutatást nemzeti koordinátorok vezetik és irányítják, a magyar részvétel előkészítésébe és lebonyolításába e szerepkörben kapcsolódom be. A téma kapcsán azt látni kell, hogy a gyorsan változó társadalomban az iskolavezetők munkája is egyre sokrétűbbé és összetettebbé vált. Mindezek ellenére jelenleg hazai és nemzetközi szinten is nagyon kevés kutatás helyezi fő fókuszába az iskolavezetést és az iskolavezetők személyét. Különösen hiányoznak azok a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok, amelyek komplex módon, szisztematikusan, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt vizsgálják az iskolavezetés funkcióit, pedagógiai és vezetési gyakorlatait, munkakörülményeit, valamint ezek iskolavezetők egészségére, jóllétére, rezilienciájára, illetve az iskola, a tanítás, tanulás minőségére gyakorolt hatásait. Eddigi kutatásaim főként a tanulóakra, pedagógusokra, illetve az iskola belső világára fókuszáltak. Ezek során az iskolavezetés vizsgálata csak közvetve jött elő, a tervezett kutatás viszont közvetlenül ezt helyezi előtérbe.

Hogyan hasznosítható ennek a témának a kutatása az oktatásban (mint egyetemi oktató, mit gondolsz erről)?

Véleményem szerint akár az oktatók, akár a hallgatók oldaláról nézve minden megalapozott kutatás eredménye hasznosítható valamilyen módon. A szóban forgó kutatás eredményei például jelentősen hozzájárulnak majd az iskolavezetésre vonatkozó hazai tudásbázis gyarapításához, és ez az ismeretanyag beépíthető a tanárképzésbe, az ELTE PPK pedagógiai, pszichológiai képzéseibe, pedagógus-továbbképzéseibe, doktori kurzusaiba, illetve a képzési programok fejlesztésébe. A kutatási eredmények várhatóan rávilágítanak arra, hogy a különböző egyéni, szervezeti és rendszerbeli erőforrások és igények miként befolyásolják az iskolavezetés funkcióit, pedagógiai és vezetési gyakorlatát, munkakörülményeit és jóllétét, valamint az iskola minőségét és annak fejlesztését.

Hogyan fog felépülni a témával kapcsolatos projekt/kutatás?

A kutatás egyrészt az iskolavezetést fókuszba helyező vizsgálsorozatok hazai hagyományát folytatja, másrészt nemzetközi kontextusba helyezve elemzi az iskolavezetéssel kapcsolatos jellemzőket, folyamatokat, trendeket. A kutatás vegyes módszertanra épül. A WSLs része egy dokumentumelemzésre és szakirodalmi áttekintésre épülő országjelentés, valamint egy, az általános és középiskolák vezetői körében végzett online kérdőíves felmérés. Ezen felül a hazai kutatás kiegészül iskolavezetőkkel és további érdekelt felekkel készített interjúkkal, valamint iskolai esettanulmányokkal is. Az online kérdőíves adatfelvételre a projekt első évében kerül sor, míg a kvalitatív mélyfúrásokra a kvantitatív adatfelvétel elemzését követően a második évben. A kutatás tehát a WSLs hazai megvalósítását célozza (országjelentés, adatfelvétel), ugyanakkor annak országspecifikus kiegészítését (esettanulmányok) is célul tűzi ki.

Milyen projekteken dolgozol jelenleg és milyen további, új kutatási terveid, célkitűzéseid vannak a következő időszakra?

Jelenleg két MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program által támogatott kutatásban veszek részt, melyeknél főként a megvalósuló fejlesztések mérés-értékelésében vállalom szerepet. Az egyik egy komplex általános iskolai pályaorientációs-mentorprogram kidolgozását, kipróbálását és beválásának mérését tűzte ki célul (MTA–PTE Oktatási Esélyek Kutatócsoport). A másik a magyar középiskolások írásbeliségének a diákok szociokulturális háttérével összefüggő jelentős különbségeivel foglalkozik (MTA–ELTE Kollaboratív Írás Kutatócsoport). Ezekon felül még van egy bő fél év az OKTA/NKFIH PD kutatásomból is, amely az iskolai jóllét és reziliencia összefüggéseit vizsgálja az alacsony társadalmi-gazdasági státuszú általános iskolákban. És persze most kezdődik majd a Bolyai Ösztöndíj keretében végzett kutatás is. A jövőben ezek lesznek a fókuszban. Ez nem jelenti azt, hogy ne lennének további kutatási ötletek és tervek, de ezek még csak körvonalazódnak. Az biztos, hogy az eddigi kutatásaimhoz hasonlóan a jövőbeli kutatásaim is a társadalmi, oktatási egyenlőtlenségek vizsgálata köré szerveződnek majd. Továbbá remélem, ha 5–6 év múlva újra beszélgetünk, akkor már, mint egyetemi tanár és mint az MTA doktora ülhetek veled szemben.